

WERKEND NEDERLAND

Manifest voor een leefbaar, ondernemend en betrouwbaar Nederland

Nederland behoort tot de meest welvarende en ondernemende landen ter wereld. Die welvaart is niet vanzelf ontstaan. Zij wordt iedere dag opnieuw verdiend door miljoenen mensen die werken, ondernemen, investeren, risico nemen en verantwoordelijkheid dragen.

Wij zijn werknemers, ondernemers, werkgevers en vakmensen. Wij bouwen woningen, vervoeren goederen, produceren voedsel, onderhouden onze infrastructuur, verzorgen mensen, leiden kinderen op, ontwikkelen nieuwe technieken en creëren werkgelegenheid.

Wij vragen niet om méér overheid of méér subsidie. Wij vragen om een overheid die werken beloont, ondernemen mogelijk maakt en haar afspraken nakomt.

Steeds meer werkende Nederlanders ervaren echter het tegenovergestelde. Extra werken loont onvoldoende. Ondernemen wordt ingewikkelder. Een woning is voor veel werkenden nauwelijks bereikbaar. Vergunningprocedures duren te lang. Infrastructuur loopt vast. Het elektriciteitsnet zit vol. Regels veranderen voortdurend en de administratieve last neemt toe.

Dat raakt niet alleen ondernemers. Het raakt iedereen die werkt. En uiteindelijk raakt het Nederland.

Daarom vinden wij dat het tijd is voor een andere koers.

Onze drie uitgangspunten

1. Werken moet weer lonen

Wie meer uren werkt, promotie maakt, verantwoordelijkheid neemt of een hoger salaris verdient, moet daar netto merkbaar op vooruitgaan. Dat is nu onvoldoende het geval: belastingen, afbouw van toeslagen en heffingskortingen, kinderopvang en andere kosten kunnen een groot deel van een inkomensstijging tenietdoen. Meer werken moet altijd leiden tot meer besteedbaar inkomen.

2. Ondernemen moet weer mogelijk zijn

Ondernemers creëren banen, investeren, innoveren en nemen risico. Maar steeds meer tijd en geld gaat verloren aan administratie, vergunningen, rapportages en veranderende regelgeving — vooral het midden- en kleinbedrijf wordt geraakt door verplichtingen die vaak zijn ontworpen voor veel grotere organisaties. Ondernemers moeten kunnen ondernemen binnen duidelijke en redelijke spelregels.

3. De overheid moet betrouwbaar presteren

De overheid vraagt terecht veel van burgers en bedrijven. Daar mag tegenover staan dat vergunningen binnen redelijke termijnen worden afgehandeld, infrastructuur wordt onderhouden, het elektriciteitsnet beschikbaar is en gemaakte afspraken worden nagekomen. Een betrouwbare overheid doet wat zij belooft en is aanspreekbaar op haar prestaties.

Waarom verandering noodzakelijk is

Werken en middeninkomens

Wie meer gaat verdienen, moet daarvan profiteren. Op dit moment kunnen belastingen en het verlies van toeslagen en heffingskortingen ertoe leiden dat een aanzienlijk deel van extra inkomen verloren gaat.

Dat raakt vooral werkende middeninkomens. Zij verdienen vaak te veel om voor ondersteuning in aanmerking te komen, maar hebben tegelijkertijd te maken met hoge woon-, energie-, mobiliteits- en gezinskosten. Een werknemer die van €3.500 naar €4.000 bruto per maand gaat, moet daarvan netto duidelijk profiteren.

Daarom moet Nederland de belasting op arbeid verlagen, de afbouw van toeslagen en kortingen vereenvoudigen en zichtbaar maken wat extra werken daadwerkelijk oplevert.

Kinderopvang

Kinderopvang moet werken mogelijk maken in plaats van financieel ontmoedigen. Het systeem moet daarom eenvoudig, betaalbaar en voorspelbaar zijn. Ouders die meer gaan werken mogen niet worden geconfronteerd met een onevenredige stijging van hun netto opvangkosten.

Een gezin moet vooraf eenvoudig kunnen zien wat één extra werkdag werkelijk oplevert.

Wonen

Een werkend stel met twee normale inkomens moet weer uitzicht hebben op een geschikte woning. Daarvoor moet meer worden gebouwd, moeten procedures sneller en moeten regels eenvoudiger en voorspelbaarder worden.

Starters en middeninkomens mogen niet structureel tussen sociale huisvesting en een onbereikbare koop- of huurmarkt terechtkomen.

Vakmanschap

Nederland heeft dringend behoefte aan bouwvakkers, chauffeurs, monteurs, installateurs, operators, hoveniers, lassers, loodgieters en andere praktisch en technisch geschoolde mensen. Zonder hen bouwen we geen woningen, onderhouden we geen infrastructuur en realiseren we geen energietransitie.

Vakmanschap moet daarom beter worden gewaardeerd. Opleidingen, BBL-trajecten en omscholing moeten worden gestimuleerd en onnodige diploma- en certificeringseisen moeten worden teruggedrongen.

Ondernemerschap en regelgeving

Voor iedere nieuwe verplichting moet de overheid aantonen waarom die noodzakelijk is en welke bestaande administratieve last daarvoor kan verdwijnen. Het doel moet zijn om de administratieve lasten voor het mkb binnen vier jaar aantoonbaar met 25% te verminderen.

Er moet daarnaast één toegankelijk digitaal overheidsloket voor ondernemers komen, met nadrukkelijk onderscheid tussen wat redelijkerwijs van een mkb-bedrijf en van een multinational kan worden gevraagd.

Vergunningen

Nederland kan zich niet veroorloven dat woningbouw, bedrijfsinvesteringen, infrastructuur en verduurzaming jarenlang stilstaan door procedures. Reguliere vergunningaanvragen moeten daarom in beginsel binnen zes weken worden afgehandeld.

Iedere aanvraag krijgt één duidelijk aanspreekpunt. Vooraf wordt duidelijk gemaakt welke documenten en voorwaarden noodzakelijk zijn en tijdens de procedure worden niet voortdurend nieuwe eisen toegevoegd. Wanneer besluitvorming binnen zes weken redelijkerwijs niet mogelijk is, motiveert de overheid dit en stelt zij een duidelijke nieuwe beslistermijn vast. De gemiddelde werkelijke doorlooptijden worden per overheidsorganisatie openbaar gemaakt.

Personeel en werkgeverschap

Werknemers verdienen bescherming bij ziekte. Maar het systeem mag tegelijkertijd niet zo complex en risicovol zijn dat kleine werkgevers terughoudend worden om mensen in vaste dienst te nemen.

De verplichtingen rond ziekte en re-integratie moeten daarom eenvoudiger en duidelijker worden en de financiële risico's van langdurige ziekte voor kleine werkgevers moeten worden beperkt.

Een effectieve overheid

De overheid moet zichzelf langs dezelfde meetlat leggen als burgers en bedrijven. Niet het aantal ambtenaren, regels, onderzoeken of beleidsnota's bepaalt het resultaat, maar de kwaliteit van de dienstverlening.

Overheidsorganisaties moeten daarom duidelijke en openbare prestatie-indicatoren krijgen. Gebruik van externe consultants, bestuurlijke overlap en ineffectieve subsidies moeten kritisch worden beoordeeld. Digitale systemen moeten beter samenwerken.

Voordat belastingen worden verhoogd, moet aantoonbaar zijn onderzocht welke besparingen binnen de overheid zelf mogelijk zijn. Het streven is om de uitvoeringskosten van de overheid binnen vier jaar met 10% te verminderen, zonder essentiële publieke dienstverlening aan te tasten.

Infrastructuur

Wegen, bruggen, sluizen, spoorverbindingen en andere infrastructuur vormen de bloedsomloop van onze economie. Achterstallig onderhoud leidt uiteindelijk tot hogere kosten, onveiligheid en economische schade.

Nederland moet daarom beschikken over een openbaar meerjarig onderhoudsplan met structureel gereserveerde budgetten. Onderhoud mag geen sluitpost van de begroting zijn.

Energie en verduurzaming

Verduurzaming is noodzakelijk, maar moet technisch uitvoerbaar, economisch verantwoord en betaalbaar zijn. Nieuwe verplichtingen hebben weinig zin wanneer bedrijven vervolgens jaren moeten wachten op een aansluiting op het elektriciteitsnet.

Investeer daarom eerst voldoende in infrastructuur en netcapaciteit. Geef huishoudens en bedrijven realistische overgangstermijnen en stimuleer innovatie. Toets maatregelen vooraf op betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en leveringszekerheid.

Nederlandse weerbaarheid

Nederland hoeft niet alles zelf te produceren. Maar voor voedsel, energie, medicijnen, defensiematerieel en andere strategische goederen mogen we ook niet volledig afhankelijk zijn van andere landen.

Bepaal daarom welke sectoren en productiecapaciteiten van strategisch nationaal belang zijn en zorg ervoor dat Nederland bij internationale crises in essentiële basisbehoeften kan blijven voorzien.

Een gelijk speelveld binnen Europa

Europese samenwerking is belangrijk voor Nederland. Maar Nederlandse werknemers en ondernemers mogen niet op achterstand worden gezet doordat Europese regels hier structureel zwaarder worden uitgevoerd dan noodzakelijk.

Maak daarom bij nieuwe regelgeving zichtbaar welk deel rechtstreeks uit Europese verplichtingen voortvloeit en welke aanvullende eisen Nederland daar zelf bovenop legt. Nieuwe nationale regelgeving moet bovendien worden getoetst aan de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven ten opzichte van bedrijven in omliggende landen.

Betrouwbaar beleid

Ondernemers en burgers nemen beslissingen voor jaren. Investerings in een bedrijf, woning, machine, voertuig of verduurzaming kunnen niet ieder jaar worden aangepast aan nieuw beleid.

Grote beleidswijzigingen moeten daarom tijdig worden aangekondigd. Overgangstermijnen moeten realistisch zijn. Bestaande afspraken en gewekte verwachtingen moeten worden gerespecteerd. Een

betrouwbare overheid verandert de spelregels niet terwijl de wedstrijd bezig is.

De Werkend-Nederlandtoets

Vanaf nu moet bij iedere belangrijke nieuwe belasting, regeling of verplichting vooraf openbaar worden gemaakt wat de gevolgen zijn voor werkende Nederlanders en ondernemers. Niet alleen met macro-economische gemiddelden, maar aan de hand van herkenbare voorbeelden.

Bij ieder relevant voorstel willen wij daarom antwoord op ten minste deze vragen:

Situatie	Vraag
€100 extra bruto loon	Hoeveel houdt een werknemer daarvan netto over?
Eén dag extra werken	Wat is de werkelijke netto-opbrengst?
Promotie of salarisverhoging	Welk deel verdwijnt door belasting en lagere toeslagen of kortingen?
Kinderopvang	Wat kost één extra werkdag werkelijk?
Woon-werkverkeer	Wat zijn de totale netto reiskosten?
Koopwoning	Welk inkomen is nodig om een gemiddelde woning te kunnen kopen?
Verduurzaming	Wat kost de maatregel een gemiddeld huishouden en mkb-bedrijf?
Nieuwe regelgeving	Hoeveel extra tijd en geld kost deze regel het mkb? Deze toets moet openbaar worden uitgevoerd voor verschillende herkenbare huishoudsituaties en inkomensniveaus, waaronder werknemers met €3.000, €4.000 en €5.000 bruto inkomen per maand.

De 10 eisen van Werkend Nederland

1. Laat werken aantoonbaar lonen

Verlaag de belastingdruk op arbeid en hervorm de stapeling van belastingen, toeslagen en heffingskortingen zodat extra werken altijd leidt tot aantoonbaar meer besteedbaar inkomen. Voer de Werkend-Nederlandtoets in en maak bij beleidswijzigingen zichtbaar wat van iedere €100 extra verdiend inkomen netto overblijft.

2. Maak kinderopvang eenvoudig en betaalbaar

Zorg voor een eenvoudig en voorspelbaar stelsel waarin extra werken niet wordt ontmoedigd door sterk stijgende netto kinderopvangkosten of het risico op grote terugvorderingen.

3. Maak wonen weer bereikbaar voor werkenden

Versnel woningbouw, vereenvoudig procedures en zorg voor voldoende betaalbare koopwoningen en middenhuur voor starters en middeninkomens. Een huishouden met twee normale inkomens moet weer reëel uitzicht krijgen op een passende woning.

4. Herstel het Nederlandse vestigings- en investeringsklimaat

Toets nieuwe regelgeving vooraf op gevolgen voor investeringen, werkgelegenheid en de internationale concurrentiepositie van Nederland. Zorg voor uitvoerbare stikstof- en milieuregels die woningbouw, infrastructuur, landbouw en economische ontwikkeling mogelijk maken.

5. Maak vergunningverlening snel en voorspelbaar

Handel reguliere vergunningaanvragen in beginsel binnen zes weken af. Geef iedere aanvraag één aanspreekpunt, maak vooraf duidelijk aan welke eisen moet worden voldaan en publiceer jaarlijks de werkelijke doorlooptijden van overheidsorganisaties.

6. Verminder bureaucratie en maak de overheid aanspreekbaar

Verminder de administratieve lasten voor het mkb binnen vier jaar aantoonbaar met 25%. Streef tegelijkertijd naar 10% lagere uitvoeringskosten van de overheid, zonder essentiële publieke dienstverlening aan te tasten. Publiceer de resultaten jaarlijks.

7. Investeer structureel in infrastructuur

Maak een openbaar meerjarig onderhouds- en investeringsprogramma voor wegen, bruggen, sluizen, spoor en andere essentiële infrastructuur. Reserveer hiervoor structureel budget en voorkom dat onderhoudsgeld tussentijds voor andere doelen wordt gebruikt.

8. Kies voor haalbare en betaalbare verduurzaming

Toets klimaat- en energiebeleid vooraf op technische haalbaarheid, betaalbaarheid en leveringszekerheid. Investeer versneld in het elektriciteitsnet en voorkom dat bedrijven en woningbouwprojecten vastlopen door onvoldoende netcapaciteit.

9. Bescherm de strategische weerbaarheid van Nederland en zorg voor Europese gelijkheid

Bepaal welke productiecapaciteit voor voedsel, energie, medicijnen, defensie en andere essentiële goederen in Nederland of Europa beschikbaar moet blijven. Voorkom dat Nederlandse bedrijven een concurrentienadeel ondervinden doordat Nederland Europese regelgeving onnodig zwaarder toepast.

10. Geef Nederland een betrouwbare overheid

Kondig grote beleidswijzigingen tijdig aan, werk met realistische overgangstermijnen en respecteer bestaande afspraken en investeringen. Toets belangrijke nieuwe regelgeving vooraf op

uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en gevolgen voor werkenden en ondernemers.

Onze oproep aan het kabinet

Dit manifest is geen oproep om Nederland stil te zetten. Het is een oproep om Nederland weer vooruit te krijgen.

Wij vragen het kabinet daarom vóór Prinsjesdag publiekelijk en inhoudelijk te reageren op deze tien eisen en duidelijk te maken welke maatregelen worden overgenomen en op welke termijn deze worden uitgevoerd.

Wij nodigen werkgeversorganisaties, brancheverenigingen, werknemers, ondernemers, vakmensen en maatschappelijke organisaties uit om zich achter deze oproep te scharen.

Niet vanuit links. Niet vanuit rechts. Maar vanuit het belang van een land waarin werken, ondernemen en verantwoordelijkheid nemen worden gewaardeerd.

Wanneer een serieus en concreet antwoord uitblijft, zullen wij werkend en ondernemend Nederland oproepen om op 15 september gezamenlijk zichtbaar te maken dat Nederland niet kan functioneren zonder de mensen die iedere dag werken, ondernemen, produceren, bouwen, vervoeren en investeren.

De vorm en omvang van die landelijke actiedag worden bepaald door de steun vanuit werkend Nederland. Wij geven de voorkeur aan overleg en oplossingen. Maar stil blijven staan is geen optie.

Nederland kan beter

Wij geloven in een Nederland waarin mensen die werken vooruit kunnen komen. Een Nederland waarin ondernemers ruimte krijgen om te investeren en mensen in dienst te nemen. Een Nederland waarin vakmanschap wordt gewaardeerd. Een Nederland waarin woningen worden gebouwd, infrastructuur wordt onderhouden en energie beschikbaar is.

En bovenal een Nederland waarin burgers en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat de overheid doet wat zij belooft.

Daarom is onze boodschap eenvoudig: werken moet weer lonen, ondernemers moeten ruimte krijgen, de overheid moet betrouwbaar presteren.

Werkend Nederland komt in beweging.